

بسم الله الرحمن الرحيم

جلسه بیست و هشتم 99/09/08

موضوع: اجتهاد و تقلید - آیه شریفه «النبی اولی بالمومنین من انفسهم»

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین و هو خیر ناصر و معین
الحمد لله و الصلاة علی محمد رسول الله و علی آله آل الله لاسیما علی مولانا بقیة الله واللعن الدائم
علی اعدائهم اعداء الله إلی یوم لقاء الله.

پرسش:

روایت زیر چگونه است ؟

«وروي أن أبا قحافة كان بالطائف لما قبض رسول الله صلى الله عليه وآله وبويع لأبي بكر، فكتب ابنه
إليه كتاباً عنوانه "من خليفة رسول الله إلى أبي قحافة . أما بعد فإن الناس قد تراضوا بي، فإنني اليوم
خليفة الله فلو قدمت علينا كان أقر لعينك " قال : فلما قرأ أبو قحافة الكتاب قال للرسول: ما منعكم
من علي؟ قال : هو حدث السن وقد أكثر القتل في قريش وغيرها وأبو بكر أسن منه. قال أبو قحافة:
إن كان الأمر في ذلك بالسن فأنا أحق من أبي بكر»

نام کتاب: الإحتجاج علی أهل اللجاج (للطبرسي)- نویسنده: طبرسی، احمد بن علی(م588 ق)

محقق / مصحح: خراسان، محمد باقر- ناشر: نشر مرتضی . ج 1 ، ص 88

پاسخ:

نکته خیلی ظریفی است. این ضرب المثل شده است. «ابو قحافه» گفت اگر بنا باشد سن برای خلافت
ملاک باشد قطعاً من از ابوبکر مسن تر هستم باید من را به عنوان خلیفه انتخاب کنید.

آغاز بحث...

در جلسه گذشته در رابطه با آیه شریفه:

(النَّبِيِّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ)

پیامبر نسبت به مؤمنان از خودشان سزاوارتر است؛ و همسران او مادران آنها [= مؤمنان] محسوب می‌شوند.

سوره احزاب (33): آیه 6

روایتی را خواندیم و بررسی سندی هم از «خصال شیخ صدوق» و از حدیثی که در «کافی» بود، کردیم. روایت بعدی که ما در اینجا داریم روایت «محمد ابن مسلم» از امام باقر (سلام الله علیه) است. «شیخ حر عاملی (رضوان الله تعالی علیه)» از «فضل ابن شاذان» در کتاب «اثبات الرجعه» نقل می‌کند. البته کتاب «اثبات الرجعه» در اختیار ما نیست؛ ولی مرحوم «شیخ حر عاملی» این کتاب را داشته و از آن نقل می‌کند.

«حدثنا فضالة بن أيوب عن أبان بن عثمان عن محمد بن مسلم قال: قال أبو جعفر عليه السلام: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا عَلِيُّ أَنَا أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ ثُمَّ أَنْتَ يَا عَلِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ ثُمَّ الْحَسَنُ ثُمَّ الْحُسَيْنُ ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، ثُمَّ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثُمَّ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ، ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى، ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثُمَّ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ»

تا اینجا بحث اولویت ائمه (علیهم السلام) را مطرح می‌کند، و قبلاً هم ما از علمای اهل سنت آوردیم که آن اولویت مطرح در آیه، در امور دینی و دنیوی است هر دو. ولی در اینجا نکته ای دارد:

«ثم الحجة بن الحسن الذي تنتهي إليه الخلافة»

«تنتهی الیه الخلافه» نشان می‌دهد که «اولی بالمؤمنین» در اینجا عمدتاً «اولی بالمؤمنین» در مسائل سیاسی و بحث خلافت است نه در غیر آن.

«و الوصایة و یغیب مدة طويلة، ثم ینظر و یملاً الأرض عدلاً و قسطاً کما ملئت جوراً و ظلماً»

إثبات الهداة بالنصوص و المعجزات؛ شیخ حر عاملی، محمد بن حسن، محقق / مصحح: ندارد،

ناشر: اعلمی - بیروت، 1425 ق، ج 2؛ ص 234، ح 812

اما سند روایت: وضعیت «شیخ حر عاملی» که کاملاً واضح و روشن است.

اما فضل ابن شاذان :

« وکان ثقة، أحد أصحابنا الفقهاء والمتکلمین، وله جلاله فی هذه الطایفة، وهو فی قدره أشهر من

أن نصفه »

....خیلی مشهورتر از این است که ما بخواهیم او را توصیف کنیم.

معجم رجال الحديث وتفصیل طبقات الرواة؛ الموسوی الخوئی، السید أبو القاسم

المتوفی 1411ق، بی‌نا، ج 14، ص 309

همچنین «شیخ» درباره‌اش در فهرست دارد:

« الفضل بن شاذان النیشابوری، فقیه متکلم، جلیل القدر»

الفهرست؛ الشیخ الطوسی (وفات : 460)، تحقیق: الشیخ جواد القیومی، ناشر: مؤسسة نشر

الفقاهة، 1417، - ص 197

در رابطه با فضل بن شاذان قضیه جالبی نیز نقل شده:

راوی می‌گوید من خدمت امام عسکری (سلام الله علیه) رسیدم . کتابی که در دستمال بسته بودم افتاد.

امام حسن عسکری کتاب را برداشتند و نگاه کردند . کتاب از تألیفات «فضل ابن شاذان» بود.

« وترحم عليه وذكر أنه قال : اغبط أهل خراسان بمكان الفضل بن شاذان وكونه بين أظهرهم»

تمام مردم باید به مردم «خراسان» غبطه بخورند به خاطر این که «فضل ابن شاذان» در آنجا است.

وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ الْهَرَوِيِّ عَنْ حَامِدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُلقَّبِ بِقُورَاءِ أَنَّ الْفَضْلَ بْنَ شَاذَانَ كَانَ وَجَّهَهُ إِلَى الْعِرَاقِ - إِلَى جَنْبِ بِهِ أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ ع - فَذَكَرَ أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى أَبِي مُحَمَّدٍ ع - فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ سَقَطَ مِنْهُ كِتَابٌ فِي حِضْنِهِ مَلْفُوفٌ فِي رِدَائِهِ لَهُ فَتَنَاوَلَهُ أَبُو مُحَمَّدٍ ع وَنَظَرَ فِيهِ وَكَانَ الْكِتَابُ مِنْ تَصْنِيفِ الْفَضْلِ فَتَرَحَّمَ عَلَيْهِ وَذَكَرَ أَنَّهُ قَالَ أَغْبِطُ أَهْلَ خُرَاسَانَ - لِمَكَانِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ وَكَوْنِهِ بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ.

نام کتاب: وسائل الشیعة- نویسنده: شیخ حر عاملی، محمد بن حسن(1104 ق)- محقق / مصحح:

مؤسسة آل البيت عليهم السلام- ناشر: مؤسسة آل البيت عليهم السلام. ج 27 ، ص 101

اما «فضالة ابن ایوب» که «نجاشی» به صراحت تعبیر می کند:

« فضالة بن أيوب الأزدي كان ثقة في حديثه ، مستقيماً في دينه»

«ابان ابن عثمان» هم که از «اصحاب اجماع» است. مرحوم «کشی (رضوان الله تعالى عليه)» دارد:

«تسمية الفقهاء من أصحاب أبي عبد الله (عليه السلام) أجمعت العصابة على تصحيح ما يصح من هؤلاء وتصديقهم لما يقولون وأقروا لهم بالفقه، من دون أولئك الستة الذين عددناهم وسميائهم»

یعنی درجه ای از آن 6 راوی پایین تر.

«جمیل ابن دَرَّاج»، «عبدالله ابن مُسکان»، «عبدالله ابن بکیر»، «حماد ابن عیسی» و «حماد ابن عثمان»

«ابان ابن عثمان».

اما ابان بن عثمان :

مرحوم علامه حلی می گوید:

قال أبو عمرو الكشي : ان العصابة أجمعت على تصحيح ما يصح عن أبان بن عثمان والاقرار له
بالفقه. والأقرب عندي قبول روايته

الحلي الأسدي، الحسن بن يوسف بن المطهر (متوفى 726هـ) خلاصة الأقوال في معرفة الرجال،
ص 74 ، تحقيق: فضيلة الشيخ جواد القيومي، ناشر: مؤسسة نشر الفقاهة، الطبعة: الأولى،
1417هـ.

مرحوم غفاری محقق کتاب من لا يحضرهم درباره ابان می گوید:

و بالجمله الطريق إليه صحيح

نام کتاب: من لا يحضره الفقيه- نویسنده: ابن بابویه، محمد بن علی(381 ق)- محقق/ مصحح:
غفاری، علی اکبر- ناشر: دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم. ج 4 ، ص
484

مضافاً اینکه «احمد ابن ابی نصر بزنتی» از او روایت نقل می کند و «احمد ابن محمد ابن ابی نصر» از
کسانی است که:

«لا يروى ولا يرسل الا عن ثقة»

«علامه» هم به همین شکل نقل می کند.

اما «محمد ابن مسلم» کاملاً واضح و روشن است. «نجاشی» درباره او دارد:

«وجه أصحابنا بالكوفة»

آبروی اصحاب من در «کوفه» است

«فقيه، ورفع صحب أبا جعفر وأبا عبد الله عليهما السلام، وروى عنهما وكان من أوثق الناس.»

...از موثق‌ترین مردم بوده

فهرست اسماء مصنفی الشيعة (رجال النجاشي) - النجاشي (وفات 450) ناشر: مؤسسة النشر الإسلامي التابعة لجماعة المدرسين بقم المشرفة، 1416، ص 324

پس این سند هم کاملاً صحیح است و دلالتش هم خیلی واضح و روشن است که : در امتداد «اولی بالمؤمنین» می‌گوید «تنتهی الیه الخلافه». این بهترین دلیل است که مراد از خلافت و وصایت همان ولایت و امامت سیاسی است که برای قبل از حضرت ولی عصر امکان‌پذیر نبود. حضرت به امر الهی تماماً آن ولایت و امامت سیاسی را در زمین پیاده خواهد کرد .

روایت سوم، روایت امام حسین (سلام الله علیه) از رسول الله است:

«وَعَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ النَّخَوِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبُكْرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَطَاءٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ (عليه السلام) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه واله وسلم) لِعَلِيِّ (عليه السلام) أَنَا أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْهُمْ بِأَنْفُسِهِمْ ثُمَّ أَنْتَ يَا عَلِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ ثُمَّ بَعْدَكَ الْحَسَنُ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ ثُمَّ بَعْدَهُ الْحُسَيْنُ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ ثُمَّ بَعْدَهُ عَلِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ ثُمَّ بَعْدَهُ مُحَمَّدٌ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ بَعْدَهُ جَعْفَرٌ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ ثُمَّ بَعْدَهُ مُوسَى أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ ثُمَّ بَعْدَهُ عَلِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ ثُمَّ بَعْدَهُ مُحَمَّدٌ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ ثُمَّ بَعْدَهُ عَلِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ ثُمَّ بَعْدَهُ الْحُسَيْنُ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ الْحُجَّةُ بْنُ الْحَسَنِ أَيْمَّةٌ أَبْرَارٌ هُمْ مَعَ الْحَقِّ وَ الْحَقُّ مَعَهُمْ.»

... این‌ها با حق هستند و حق هم با این‌ها هست حق با این‌ها است.

كفاية الأثر في النص على الأئمة الإثني عشر؛ خزاز رازی، علی بن محمد، محقق / مصحح: حسینی کوهکمری، عبد اللطیف، ناشر: بیدار، ص 177، باب ما روي عن الحسين بن علي (عليه السلام) عن

رسول الله (صلى الله عليه واله وسلم) في النصوص على الأئمة الاثني عشر صلوات الله عليهم
أجمعين.

این «هم مع الحق والحق معهم»؛ یعنی در تمام مسائل اخلاقی، اجتماعی، سیاسی و ... حق خلافت، ریاست، قضاوت با این بزرگان است. تمام مراحل که می شود انسان تصرف کند. البته این روایت می تواند مؤید باشد چون سنداً مشکل دارد؛

روایت چهارم:

«عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ وَ عَلِيٍّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) «عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ- أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَقَالَ نَزَلَتْ فِي عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ (عليهم السلام) فَقُلْتُ لَهُ إِنَّ النَّاسَ يَقُولُونَ فَمَا لَهُ لَمْ يُسَمَّ عَلِيًّا وَ أَهْلَ بَيْتِهِ (عليهم السلام) فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ»

...مردم از ما سوال می کنند چرا نام اهل بیت در قرآن نیامده؟

«قَالَ فَقَالَ قُولُوا لَهُمْ»

«إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه واله وسلم) نَزَلَتْ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَ لَمْ يُسَمَّ اللَّهُ لَهُمْ ثَلَاثًا وَ لَا أُزْبَعًا»

قرآن فرمود: «اقیموا الصلاة» اما نگفت سه رکعت یا چهار رکعت (تبیین نکرد)

«حَتَّى كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه واله وسلم) هُوَ الَّذِي فَسَّرَ ذَلِكَ لَهُمْ»

تا اینکه پیغمبر آن را برای مردم تفسیر فرمود.

«وَ نَزَلَتْ عَلَيْهِ الرِّزْقَةُ»

«وَ لَمْ يُسَمَّ لَهُمْ مِنْ كُلِّ أُزْبَعَيْنِ دَرْهَمًا دَرْهَمًا»

ولی (قاعده زکات را مشخص نکرد قرآن که) از هر 40 درهم 1 درهم باید زکات داده بشود.

«حَتَّىٰ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص هُوَ الَّذِي فَسَّرَ ذَلِكَ لَهُمْ»

«وَنَزَلَ الْحُجُّ فَلَمْ يَقُلْ لَهُمْ طُوفُوا أُسْبُوعًا حَتَّىٰ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه واله وسلم) هُوَ الَّذِي فَسَّرَ ذَلِكَ لَهُمْ»

آیه حج نازل شد اما نفرمود که 7 بار «کعبه» را طواف کنید. پیغمبر آن را تفسیر فرمود.

پس این آیه نازل شد:

«وَنَزَلَتْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ»

«وَنَزَلَتْ فِي عَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه واله وسلم) فِي عَلِيٍّ» :

«مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِيٌّ مَوْلَاهُ. أُوصِيكُمْ بِكِتَابِ اللَّهِ وَ أَهْلِ بَيْتِي فَإِنِّي سَأَلْتُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ لَا يُفَرِّقَ بَيْنَهُمَا حَتَّىٰ يُورِدَهُمَا عَلَيَّ الْخَوْضَ»

«فَأَعْطَانِي ذَلِكَ»

خدا هم این درخواست من را به من عطا کرد.

«وَ قَالَ لَا تَعْلَمُوهُمْ فَهُمْ أَعْلَمُ مِنْكُمْ. إِنَّهُمْ لَنْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ بَابِ هُدَىٰ وَ لَنْ يُدْخِلُوكُمْ فِي بَابِ ضَلَالَةٍ»

و فرمود هرگز به اهل بیت من چیزی یاد ندهید. آنها در همه چیز از شما اعلم هستند.

شما را از باب هدایت خارج نمی کنند. آنها شما را در گمراهی وارد نمی کنند.

«فَلَوْ سَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه واله وسلم) فَلَمْ يُبَيِّنْ مَنْ أَهْلُ بَيْتِهِ

لَادْعَاهَا آلُ فُلَانٍ وَ آلُ فُلَانٍ»

اگر پیغمبر ساکت مانده بود و اهل بیت را مشخص نفرموده بود «آل فلان و آل فلان» ادعا می کردند ما اهل بین هستیم (و این آیه در حق ما نازل شده .اما کسی ادعا نکرده این مطلب را چون ایشان معرفی کرده اند.)

«وَلَكِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْزَلَهُ فِي كِتَابِهِ تَصْدِيقًا لِنَبِيِّهِ (صلی الله علیه واله وسلم)- إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا فَكَانَ عَلِيٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ فَاطِمَةُ فَأَدْخَلَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه واله وسلم) تَحْتَ الْكِسَاءِ فِي بَيْتِ أُمِّ سَلَمَةَ ثُمَّ قَالَ:

«اللَّهُمَّ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ أَهْلًا وَ ثَقَلًا وَ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي وَ ثَقَلِي فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ أ لَسْتُ مِنْ أَهْلِكَ فَقَالَ إِنَّكَ إِلي خَيْرٍ وَ لَكِنَّ هَؤُلَاءِ أَهْلِي وَ ثَقَلِي»

بعد از این همه ، نبی اکرم بحث اولویت را مطرح می کنند. حال چرا علی اولی؟

«فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه واله وسلم) كَانَ عَلِيٌّ أَوْلَى النَّاسِ بِالنَّاسِ لِكَثْرَةِ مَا بَلَغَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه واله وسلم) وَ إِقَامَتِهِ لِلنَّاسِ وَ أَخْذِهِ بِيَدِهِ»

چون رسول اکرم به صورت متعدد در رابطه با حضرت امیر صحبت کرده و حق مطلب را ابلاغ کرده!

و در «غدیر» مطلب را برای مردم روشن کرد و دست او را گرفت: «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِيٌّ مَوْلَاهُ»

«فَلَمَّا مَضَى عَلِيٌّ لَمْ يَكُنْ يَسْتَطِيعُ عَلِيٌّ وَ لَمْ يَكُنْ لِيَفْعَلَ أَنْ يُدْخِلَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَ لَا الْعَبَّاسَ بْنَ عَلِيٍّ وَ لَا وَاحِدًا مِنْ وُلْدِهِ»

وقتی که امیر المؤمنین از دنیا می رفت نمی توانست «محمد حنفیه»، «عباس» و «دیگران» را به امامت انتخاب کند.

اینجا دفع دخل مقدر است. می فرماید این طور نبود که امیر المؤمنین (سلام الله علیه) بخواهند کسی را انتخاب بکند ولی اگر بر فرض محال مثلاً «محمد حنفیه»، «عباس» و دیگران را انتخاب می کردند،

«إِذَا لَقَا الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَنْزَلَ فِيْنَا كَمَا أَنْزَلَ فِيكَ فَأَمَرَ بِطَاعَتِنَا كَمَا أَمَرَ بِطَاعَتِكَ وَ بَلَغَ فِيْنَا رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه واله وسلم) كَمَا بَلَغَ فِيكَ وَ أَذْهَبَ عَنَّا الرَّجْسَ كَمَا أَذْهَبَهُ عَنكَ»

امام حسن و امام حسين می‌گفتند یا علی تمام مقاماتی که پیغمبر برای شما معین فرموده برای ما هم ثابت است، آیاتی که در حق شما آمده (آیات ولایت امری) در حق ما هم هست.

«فَلَمَّا مَضَى عَلِيٌّ (عليه السلام) كَانَ الْحَسَنُ (عليه السلام) أَوْلَىٰ بِهَا لِكِبَرِهِ فَلَمَّا تُوفِّيَ لَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يُدْخِلَ وُلْدَهُ وَ لَمْ يَكُنْ لِيَفْعَلَ ذَلِكَ»

امام حسن نمی‌توانست کس دیگری را در امر امامت وارد کند و البته قصد این کار را هم نداشت.

«وَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ- وَ أُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَيَجْعَلَهَا فِي وُلْدِهِ إِذَا لَقَا الْحُسَيْنَ أَمَرَ اللَّهُ بِطَاعَتِي كَمَا أَمَرَ بِطَاعَتِكَ وَ طَاعَةَ أَبِيكَ وَ بَلَغَ فِي رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه واله وسلم) كَمَا بَلَغَ فِيكَ وَ فِي أَبِيكَ وَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنِّي الرَّجْسَ كَمَا أَذْهَبَ عَنكَ وَ عَن أَبِيكَ»

روایت خیلی جالب و زیبا است؛ قاعده را مطرح می‌کند که مسئله امامت و جانشینی پیامبر توقیفی است و الهی .

بر فرض محال هم انتخاب می‌کردند ،امام «منصوب من قبل الله و من قبل الرسول» بلافاصله اعتراض می‌کردند که این حق مسلم ما است، حق الهی .

«فَلَمَّا صَارَتْ إِلَى الْحُسَيْنِ (عليه السلام) لَمْ يَكُنْ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَدَّعِي عَلَيْهِ كَمَا كَانَ هُوَ يَدَّعِي عَلَىٰ أَخِيهِ وَ عَلَىٰ أَبِيهِ لَوْ أَرَادَا أَنْ يَضْرِبَا الْأَمْرَ عَنْهُ وَ لَمْ يَكُونَا لِيَفْعَلَا»

وقتی امر بر امام حسین مستقر شد هیچ کدام از فرزندان و اقارب ایشان نمی‌توانستند ادعا کنند آنچه را که امام حسین می‌توانست ادعا کند اگر امر به ایشان نمی‌رسید(حقى برای بقیه نبود تا ادعایی کنند بخلاف امام حسین لو فرض).

«ثُمَّ صَارَتْ حِينَ أَفْضَتْ إِلَى الْحُسَيْنِ (عليه السلام) فَجَرَى تَأْوِيلُ هَذِهِ الْآيَةِ - وَ أُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ
أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ ثُمَّ صَارَتْ مِنْ بَعْدِ الْحُسَيْنِ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ثُمَّ صَارَتْ مِنْ بَعْدِ عَلِيِّ بْنِ
الْحُسَيْنِ إِلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ (عليه السلام)»

«وَقَالَ الرَّجْسُ هُوَ الشُّكُّ وَاللَّهُ لَا نَشْكُ فِي رَبَّنَا أَبَدًا.»

الكافي (ط - الإسلامية)، نويسنده: كليني، محمد بن يعقوب بن اسحاق، محقق/ مصحح: غفاري
على اكبر و آخوندي، محمد، ناشر: دار الكتب الاسلامية، ج 1، ص 287، بَابُ مَا نَصَّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ
رَسُولُهُ عَلَى الْأَيِّمَةِ (عليهم السلام) وَاجِدًا فَوَاجِدًا، ح 1

خيلي روايت جالب و زيبايي است.

از نظر سند: «على ابن ابراهيم» (كه قبلا گفته شد): «ثقة في الحديث، صحيح المذهب».

«محمد ابن عيسى ابن عبيد»: نجاشي مي گويد:

«انه جليل في أصحابنا، ثقة عين، كثير الرواية»

فهرست اسماء مصنفى الشيعة (رجال النجاشي) - النجاشي (وفات 450) ناشر: مؤسسة النشر
الإسلامي التابعة لجماعة المدرسين بقم المشرفة، 1416، ص 241

«يونس ابن عبدالرحمن»: جزء اصحاب اجماع است. «نجاشي» مي گويد:

« كان وجهها في أصحابنا، متقدما، عظيم المنزلة »

پيشگام صحابه بوده، «عظيم المنزله» بوده است.

فهرست اسماء مصنفى الشيعة (رجال النجاشي) - النجاشي (وفات 450) ناشر: مؤسسة النشر
الإسلامي التابعة لجماعة المدرسين بقم المشرفة، 1416، ص 446

«عبدالله ابن مسكان»:

«نجاشی» می گوید:

ثقة .

النجاشي ، أحمد بن علي _متوفای 450ق_، فهرست أسماء مصنفي الشيعة المشتهر برجال النجاشي، ص214، تحقيق: السيد موسي الشبيري الزنجاني، ناشر: مؤسسة النشر الاسلامي - قم، الطبعة: الخامسة، 1416هـ.

همچنین «شيخ طوسي» می گوید :

ثقة .

الطوسي، محمد بن الحسن (متوفای 460هـ)، فهرست، ص168، تحقيق: جواد القيومي، ناشر: مؤسسة نشر الفقاهة، چاپخانه: مؤسسة النشر الإسلامي، الطبعة الأولى 1417

«ابو بصير اسدي» : که مشهور بر این است که مراد از «ابو بصير مطلق»، «ابو بصير اسدي» است. آقای «خوئی (رضوان الله تعالى)» دارد:

« يحيى بن القاسم : قال النجاشي: " يحيى بن القاسم ، أبو بصير الأسدي ، وقيل أبو محمد : ثقة، وجيه»

معجم رجال الحديث وتفصيل طبقات الرواة؛ الموسوي الخوئي، السيد أبو القاسم _المتوفى 1411ق_، بي نا، ج21، ص79

چند روایت داشتیم که سنداً صحیح بودند. اگر در موردی یک روایت صحیح داشته باشیم، روایت دیگر را می توانیم به عنوان مؤید برای او اقامه کنیم.

در مناظره ای که در با آقای «عابدینی» داشتیم، «نور الثقلین» را انتخاب کردیم چون ایشان می گفت من از «نور الثقلین» جلوتر نمی روم.

نویسنده «نور الثقلین»-«مرحوم هویزی»- متوفای 1112 و معاصر «علامه مجلسی» متوفای 1110 است. «نور الثقلین» هر چه دارد از بزرگان قبل از خودش گرفته، از «کافی» از کتاب‌های «شیخ طوسی»، «کتب سید مرتضی» و ... گرفته است.

اینکه یک محقق یا یک فقیه بخواهد برای کارهای علمی مخصوصاً بحث اعتقادی، به کتاب‌های قرن 10 و 11 مراجعه کند، دلیل بر ضعف اوست.

در جلد 6، ایشان از تفسیر «علی ابن ابراهیم» نقل می‌کند:

(النَّبِيِّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ)

پیامبر نسبت به مؤمنان از خودشان سزاوارتر است؛

سوره احزاب (33): آیه 6

...تا آنجایی که دارد:

« فجعل الله تبارك و تعالى نلبيه الولاية على المؤمنين من أنفسهم »

خدای عالم، پیغمبر را ولایت بر مؤمنین قرار داد ولایتی که از لفظشان جلوتر است!

خیلی واضح و روشن است و در غدیر فرمود:

«ایها الناس الست اولی بکم من أنفسکم؟ قالوا: بلی، ثم أوجب لأمیر المؤمنین صلوات الله علیه ما

أوجبه لنفسه عليهم من الولاية»

تفسیر نور الثقلین؛ العروسی الحویزی، عبد علی بن جمعة، تاریخ وفات مؤلف: 1112 ق، محقق /

مصحح: رسولی محلاتی، هاشم، ناشر: اسماعیلیان - قم 1415 ق. ج 4 : ص 237

در «تفسیر نور الثقلین» یک روایت خیلی جالبی وجود دارد:

«و بإسناده إلى عبد الرحمن بن القصير، عن أبي جعفر- عليه السلام- قال: سألته عن قول الله- عزّ و
جلّ- النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ وَ أَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ وَ أَوْلُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي
كِتَابِ اللَّهِ فِيمَنْ نَزَلَتْ [هذه الآية؟] قال: نزلت في الامرة.»

آقایانی مثل آقای «عابدینی» و ... که می‌گویند حکومت سیاسی ائمه، الهی نیست، روایتی که در همان
نورالثقلین آمده، دارد:

«نزلت في الامرة»

در رابطه با مسائل سیاسی و امارت و حکومت نازل شده!

«إِنَّ هَذِهِ آيَةُ جَرَتْ فِي الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ- عَلَيْهِمَا السَّلَام- وَ فِي وَلَدِ الْحُسَيْنِ مِنْ بَعْدِهِ.»

«فنحن أولى بالأمر و برسول الله- صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ- من المؤمنين و المهاجرين. قلت: لولد
جعفر فيها نصيب؟»

آیا برای فرزندان «جعفر»، - منظور «جعفر طیار» است - هم نصیبی هست؟

«فقال: لا فعددت عليه بطون بنى عبد المطلب كل ذلك يقول: لا »

بقیه ولد بنی عبدالمطلب را برشمردم، همه را فرمود: خیر!

«ونسيت ولد الحسن فدخلت عليه بعد ذلك فقلت هل لولد الحسن عليه السلام فيها نصيب؟

فقال: لا، يا با عبد الرحمن ما لمحمدي فيها نصيب غيرنا.»

فراموش کردم، (سوال کنم) که آیا برای فرزندان امام حسن هم نصیبی هست؟ فرمود:

هیچ کدام از کسانی که منصوب به پیغمبر هستند غیر از ما بهره‌ی از ولایت ندارند!

تفسیر نور الثقلین؛ العروسی الحویزی، عبد علی بن جمعة، تاریخ وفات مؤلف: 1112 ق، محقق /

مصحح: رسولى محلاتى، هاشم، ناشر: اسماعیلیان - قم 1415 ق. ج 4؛ ص 239

اینها همه نشان می‌دهد که ولایت ائمه (علیهم السلام) ولایتی الهی و نصبی و توقیفی است. سیاست آنها سیاست الهی است، مردمی نیست که (مردم) بگویند ما شما را خلیفه می‌کنیم. اگر مردم خلیفه کردند باید طبق دستور و خواست مردم عمل کنند.

امیر المؤمنین در همان قضیه فرمود :

«وَأَعْلَمُوا أَنِّي إِنِ اجْتَبْتُمْ رَكِبْتُ بِكُمْ مَا أَعْلَمُ وَ لَمْ أُضِغْ إِلَى قَوْلِ الْقَائِلِ»

اگر من اجابت کنم و زمام امور را بدست بگیرم، آنچه که خود علم بدان دارم عمل می‌کنم و حرف هیچ کسی را قبول نمی‌کنم. (به صلاحدید خود عمل می‌کنم نه خواست دیگران)

نهج البلاغة (للصبي صالح)؛ نویسنده: شریف الرضی، محمد بن حسین، ناشر: هجرت، محقق /

مصحح: فیض الاسلام، ص 136

تمام فقهای ما از آیه:

(النَّبِيِّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ)

پیامبر نسبت به مؤمنان از خودشان سزاوارتر است؛

سوره احزاب (33): آیه 6

خلافت الهی، حکومت الهی و سیاست الهی را استفاده کرده اند که بدان خواهیم پرداخت ان شاء الله.

«السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته»